

KOVOS SU PREKYBA ŽMONĖMIS SITUACIJOS UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖJE 2025 METAIS APŽVALGOS ATASKAITA

ĮVADAS

Kovos su prekyba žmonėmis situacijos Utenos rajono savivaldybėje (toliau – Savivaldybė) 2025 metais apžvalgos ataskaita parengta vadovaujantis Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus teikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2017 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 1V-245 (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2025 m. sausio 13 d. įsakymo Nr. 1V-31 redakcija) ir Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. AĮ-981 „Dėl Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos sudarymo ir Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 22 ir 23 punktais.

Apžvalgos ataskaitoje pateikiama apibendrinta informacija apie Utenos rajone 2025 metais vykdytus ikiteisminius tyrimus, prekybos žmonėmis tendencijas, populiarias ir tobulėjančias prekybos žmonėmis išnaudojimo formas, veiksnius ir rizikos faktorius, rizikos grupes ir vietas, teikiamą pagalbą nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims, vykdytus ir planuojamus vykdyti kovos su prekyba žmonėmis veiksmus ir prevenciją, rekomendacijas.

Statistinius duomenis pateikė Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos (toliau – Komisija) nariai: Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos organizuoto nusikalstamumo tyrimo skyriaus viršininkas, Panevėžio apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokuroras, kiti Komisijos nariai, atstovaujantys Savivaldybės administracijai, Savivaldybės įstaigoms bei organizacijoms, valstybės institucijoms bei organizacijoms. Taip pat pateikta iš kitų viešai skelbiamų šaltinių surinkta, apibendrinta medžiaga.

Apžvalgos ataskaitą parengė Daiva Kovienė, Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos sekretorė.

I SKYRIUS

IKITEISMINIŲ TYRIMŲ STATISTINIAI DUOMENYS UŽ 2025 METUS UTENOS RAJONE

2025 m. vykdytų ikiteisminių tyrimų duomenys Utenos rajone

2025 metais Utenos rajone Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos organizuoto nusikalstamumo tyrimo skyriuje vykdyti du ikiteisminiai tyrimai. Vyraujanti išnaudojimo forma – išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms. Nukentėję asmenys – trečiųjų šalių piliečiai, kurie įdarbinami nelegaliai, pažadant, kad įdarbinimo ir teisėto buvimo Lietuvoje dokumentai bus sutvarkyti ateityje (1, 2 lentelės).

1 lentelė. 2025 m. ikiteisminių tyrimų skaičius, vyravusios išnaudojamos formos Utenos rajone

Ikiteisminių tyrimų skaičius 2025 m. Utenos rajone	Prekybos žmonėmis forma	Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau - BK) straipsnis ir jo	Ikiteisminių tyrimų būseną
---	--------------------------------	--	-----------------------------------

		dalis	
1	Dėl prekybos žmonėmis išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms, t. y. seksualiniam išnaudojimui - (galimai prostitucijai Vietnamo piliečių).	LR BK 147 str. 1 d.	Ikiteisminis tyrimas nutrauktas, nenustačius nusikalstamos veikos.
1	Išnaudojimas priverstiniam darbui (pagrindė Uzbekistano, Kirgizijos, taip pat iš Kazachstano, Tadžikistano).	LR BK 147 ¹ str. 1 d.	Ikiteisminis tyrimas vykdomas, priimto sprendimo nėra.

2 lentelė. 2025 m. asmenys, kurie buvo pripažinti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis Utenos rajone atliekamuose ikiteisminiuose tyrimuose.

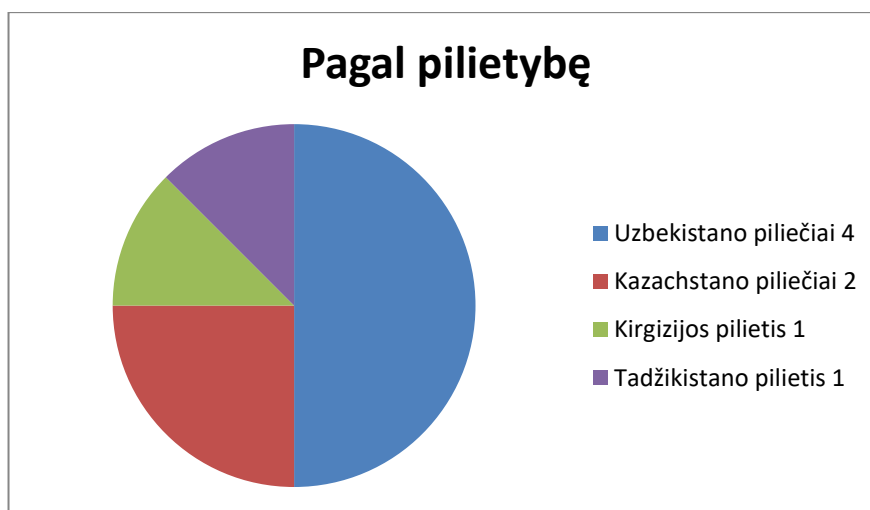
Rodikliai	Asmenys, kurie buvo pripažinti nukentėjusiais		
	vyrų	moterų	kita
Iš viso, iš jų:	8		
Pagal amžių:			
iki 17 m.			
18–20 m.			
21–30 m.	4		
31–40 m.	2		
41–50 m.	2		
51–60 m.			
60 m. ir vyresni			
Pagal išnaudojimo rūšį:			
seksualiniam			
priverstiniam darbui ar paslaugoms	8		
namų ruošos darbams (tarnystei)			
elgetavimui			
nusikalstamoms veikoms daryti			
organų, audinių, ląstelių donorystei			
sukčiavimui			
priverstinei, fiktyviai santuokai			
kitur (nurodyti)			
nežinoma			
Pagal verbavimo būdą (nurodyti):			
Darbo skelbimai socialiniuose tinkluose/per kitus tos pačios pilietybės asmenis	8		
Įdarbinimo agentūra			
Pagal pilietybę (nurodyti):			
Kazachstano	2		

Uzbekistano	4		
Kirgizijos	1		
Tadžikistano	1		
Užsieniečiai, kuriems:			
suteiktas apsisprendimo laikotarpis			
išduotas leidimas laikinai gyventi prekybos žmonėmis arba nelegalaus darbo aukai, kuri bendradarbiauja su ikiteisminio tyrimo įstaiga arba teismu kovojant su prekyba žmonėmis ar su nusikaltimais, susijusiais su prekyba žmonėmis arba su nelegaliu darbu, kai dirbta ypatingai išnaudojamo darbo sąlygomis arba kai dirbo nepilnametis	8		

2025 m. vykdytuose ikiteisminiuose tyrimuose nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pagal LR BK 147 ir 147¹ straipsnius buvo pripažinti 8 asmenys (vyrai).

Pagal pilietybę asmenys, nukentėję nuo prekybos žmonėmis ir priverstinio darbo ar paslaugų, pasiskirstė taip:

- 2 asmenys (vyrai) Kazachstano Respublikos piliečiai,
- 4 asmenys (vyrai) Uzbekistano Respublikos piliečiai;
- 1 asmuo (vyras) Kirgizijos Respublikos pilietis;
- 1 asmuo (vyras) Tadžikistano Respublikos pilietis.

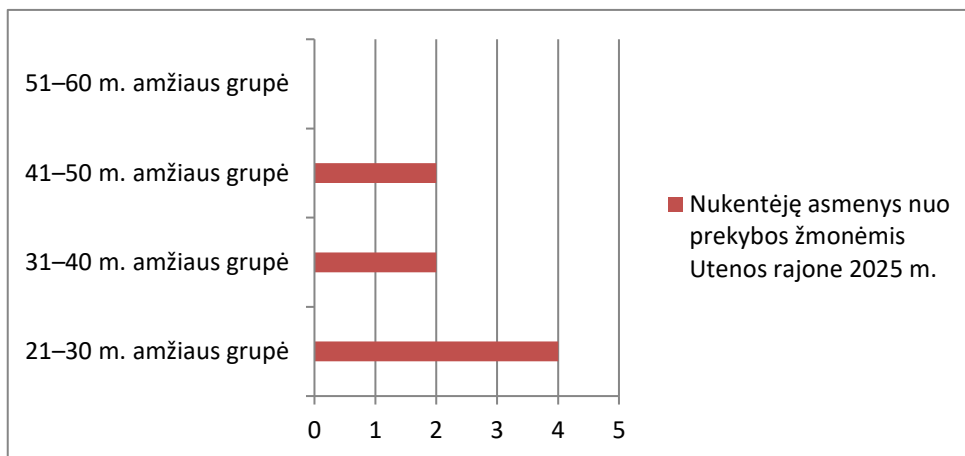

1 pav. Utenos rajone nukentėjusieji nuo prekybos žmonėmis asmenys pagal pilietybę 2025 m.

Pagal amžių asmenys, nukentėję nuo prekybos žmonėmis ir priverstinio darbo ar paslaugų, pasiskirstė taip:

- 4 asmenys (vyrai) priklausė 21–30 metų grupei: nukentėjo nuo išnaudojimo priverstiniam darbui ir paslaugoms;
- 2 asmenys (vyrai) priklausė 31–40 metų grupei: nukentėjo nuo išnaudojimo priverstiniam darbui ir paslaugoms;
- 2 asmenys (vyrai) priklausė 41–50 metų grupei: nukentėjo nuo išnaudojimo priverstiniam darbui ir paslaugoms.

Statistiniai duomenys rodo, kad 2025 m. dažniausiai nuo prekybos žmonėmis nukentėjo į Savivaldybę atvykę trečiųjų šalių piliečiai, vyrai 21–30 metų amžiaus grupėje.

Asmenų pripažintų nukentėjusiais skaičius

2 pav. 2025 m. ikiteisminiuose tyrimuose nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažinti asmenys pagal amžiaus grupes Utenos rajone.

II SKYRIUS PAGALBA NUKENTĖJUSIEMS AR GALĖJUSIEMS NUKENTĖTI NUO PREKYBOS ŽMONĖMS 2025 M. UTENOS RAJONE

Utenos rajone vykdytuose ikiteisminiuose tyrimuose 8 asmenims, kurie buvo pripažinti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis, t. y. trečių šalių piliečiams (Kazachstano, Uzbekistano, Kirgizijos, Tadžikistano) 2025 m. suteikta pagalba - išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje.

42 asmenims, kurie galimai nukentėjo nuo prekybos žmonėmis, 2025 m. suteikta pagalba. Ją gavo 31 moteris ir 11 vyrų (3 lentelė).

3 lentelė. Asmenims, galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis suteikta pagalba.

Rodikliai	Asmenims, galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis suteikta pagalba, skaičius	
	vyrų	moterų
Iš viso, iš jų:	11	31
Pagal amžių:		
iki 17 m.	4	13
18–20 m.	2	4
21–30 m.	2	7
31–40 m.	1	5
41–50 m.	2	1
51–60 m.		1
60 m. ir vyresni		
Pagal išnaudojimo rūšį:		
seksualiniam		
priverstiniam darbui ar paslaugoms		
namų ruošos darbams (tarnybai)		
elgetavimui		
nusikalstamoms veikoms daryti		
organų, audinių, ląstelių donorystei		
sukčiavimui		

priverstinei, fiktyviai santuokai		
kitur (nurodyti)		
nežinoma	11	31
Pagal verbavimo būdą (nurodyti):		
Darbo skelbimai socialiniuose tinkluose/per kitus tos pačios pilietybės asmenis		
Įdarbinimo agentūra		
Pagal pilietybę (nurodyti):		
Ukrainos	2	6
Kazachstano		
Uzbekijos		
Kirgizijos		
Tadžikijos		
Lietuvos	9	25
Pagal suteiktą pagalbą:		
laikinas apgyvendinimas	5	17
medicinos pagalba		
teisinė pagalba		
psichologinė pagalba		
aprūpinimas būtiniaisiais daiktais	2	10
socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas	5	20
psichosocialinė pagalba	1	2
asmens dokumentų tvarkymas		
sugrįžimo į Lietuvos Respubliką organizavimas		
profesinio mokymo organizavimas	3	4
bendrojo išsilavinimo organizavimas		
pagalba ieškant darbo	7	21
pagalba įsidarbinant		
kita suteikta pagalba (nurodyti)		
Pagalbos trukmė, jei pagalba baigta teikti ataskaitiniais metais	Vidutinė paslaugų trukmė 6 mėn.	Vidutinė paslaugų trukmė 6 mėn.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija skelbia informaciją apie pagalbą prekybos žmonėmis nusikaltimų aukoms, nurodant pagalbą teikiančių organizacijų kontaktus šalies savivaldybėse: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/pagalba-prekybos-zmonemis-nusikaltimu-aukoms/>

III SKYRIUS PREKYBOS ŽMONĖMIS TENDENCIJOS UTENOS RAJONE

Apibendrinant prekybos žmonėmis situacijos analizę Utenos rajone ir prekybos žmonėmis tendencijas šalyje, galima daryti prielaidą, kad „populiariausios“ išnaudojimo formos Utenos rajone ateinančiais metais išliks:

a) didžiausią riziką nukentėti nuo išnaudojimo priverstiniam darbui patiria trečiųjų šalių piliečiai (Kazachstano, Kirgizijos, Uzbekistano, Tadžikistano, Vietnamo, Ši Lankos). Asmenims iš trečiųjų šalių, kurie yra teisėtai atvykę į Lietuvą ir dirba, siūloma keisti darbovietę, žadant daug didesnę darbo užmokestį statybų sektoriuje. Pažadama, kad įdarbinimo dokumentai (darbo sutartis ir

t. t.) bus parengta kiek vėliau. Tokiems asmenims po keleto mėnesių pradėjus reikalauti darbo užmokesčio, darbo sutarties ir kitų su teisėtu buvimu Lietuvoje susijusių dokumentų „darbdaviai“ juos tiesiog, siunčia į Migracijos departamentą, kur dažniausiai priimamas sprendimas juos išsiųsti iš Lietuvos;

b) *išnaudojimas priverstinėms santuokoms ar neteisėtam įvaikinimui*. Šias rizikas patiria nuo karo veiksmų bėgantys Ukrainos piliečiai ir kitų užsienio šalių piliečiai (įskaitant ir be tėvų globos likusius vaikus ir nelydimus nepilnamečius užsieniečius). Jie nekalba valstybine kalba, nežino savo teisių, todėl yra pažeidžiami. Nusikalstamos grupuotės naudojasi jų saugesnio gyvenimo paieškomis, siūlydamos fiktyvią pagalbą apgaulės būdu mainais į išnaudojimą;

c) *išnaudojimas nusikaltimų vykdymui, įskaitant elgetavimą*, išliks dėl socialinio ir ekonominio nestabilumo, psichosocialinių veiksnių, migracijos. Didesnę riziką gali patirti vaikai ir jaunuoliai, socialiai pažeidžiami asmenys, asmenys su negalia bei jauni žmonės, ieškantys darbo ar kitų galimybių. Informacinių technologijų spartus tobulėjimas, plėtra, DI intelekto panaudojimas (dirbtinio intelekto klastočių naudojimas), išmanieji įrenginiai, interneto socialiniai tinklai ir įvairios sekimo programėlės gali būti naudojamos įsilaužimams, kad galėtų kontroliuoti aukų judėjimą, asmens duomenų neteisėtą naudojimą, jais manipuliuojant ir naudojant sukčiavimui ir apgavystėms;

d) *neteisėta migracija - nelegali paslauga*, Daugeliu žmonių kontrabandos atvejų, pvz. (iš Baltarusijos Respublikos ir kt.) neteisėti migrantai savo noru sutinka mokėti už nelegalią paslaugą, kad pasiektų norimą tikslą – kitą šalį;

e) nuo karo veiksmų bėgantys Ukrainos piliečiai ir kitų užsienio šalių piliečiai pažeidžiami, ieškodami geresnių pragyvenimo šaltinių. Nusikalstamos grupuotės naudojasi jų saugesnio gyvenimo paieškomis, siūlydamos fiktyvią pagalbą, kuri dažniausiai baigiasi apgaule ar grasinimais.

Tikėtina, kad prekybos žmonėmis rizika išliks aktuali dėl socialinio ir ekonominio nestabilumo, psichosocialinių veiksnių, migracijos. Didesnę riziką gali patirti vaikai ir jaunuoliai, socialiai pažeidžiami asmenys, asmenys su negalia bei jauni žmonės, ieškantys darbo ar kitų galimybių. Išnaudojimas vis dažniau gali būti maskuojamas teisėtomis veiklomis vykti per internetą.

IV SKYRIUS

VEIKSNIAI, LEMIANTYS PREKYBĄ ŽMONĖMIS IR RIZIKOS ANALIZĖ

(SITUACIJOS ŽEMĖLAPIS)

Prekybai žmonėmis milžinišką įtaką daro geopolitiniai, socialiniai - ekonominiai ir technologiniai veiksniai, kurie lemia žmogaus gerovę valstybėje, be to, vidaus ir išorės (regioniniai ir globalūs) veiksniai, kurie neabejotinai susiję su vidiniais veiksniais.

Pagrindiniai išorės arba užsienio (regioniniai ir globalūs) veiksniai:

1. vykstantys karai ir ekonominiai sunkumai skatina migrantų srautus, o migrantai ir karo pabėgėliai tampa ypač pažeidžiami, jų statusas yra nelegalus, todėl gresia didžiausias pavojus būti išnaudotiems;
2. dėl skurdo ir socialinių problemų didėja ekonominių migrantų srautai, kurie atvyksta į Lietuvą uždarbiauti transporto, statybos, gamybos žemės ūkio ir kituose sektoriuose. Jie tampa pažeidžiami, nemoka valstybinės kalbos, nežino Lietuvos Respublikos įstatymų ir tampa lengvu grobiu nesąžiningiems darbdaviams ir prekeiviams;
3. aktyvi etninių organizuotų nusikalstamų struktūrų veikla užsienio valstybėse nepilnamečių išnaudojimas prekybai nusikalstamoms veikoms (vagystėms, psichotropinių medžiagų pardavimui) turi perspektyvų išaugti;

4. asmenys išnaudojami darbui vergijos ar panašiomis į vergiją sąlygomis, seksualinėms paslaugoms teikti, nusikaltimams daryti. Tokių nusikaltimų aukomis dažniausiai tampa, kai yra pasinaudojama jų socialiniu pažeidžiamumu, taikant apgaulę ar šantažą;
5. dėl ryšio priemonių ir interneto naudojimo (tinklalapiai, socialinių pokalbių svetainės ir programėlės). Skaitmeninė erdvė tapo pavojaus vieta seksualiniam išnaudojimui, kuri leidžia prekeiviams veikti anonimiškai, naudoti psichologinę šantažą, grasinimus, greičiau pasiekti pažeidžiamas aukas visame pasaulyje;
6. didelė prostitucijos paslaugų (įskaitant vaikų išnaudojimą pedofilijai) paklausa Vakarų valstybėse;
7. prekyba žmonėmis nuolat kinta ir prisitaiko prie pasaulinių technologinių pokyčių – dirbtinio intelekto naudojimas (dirbtinio intelekto klastotės) gali būti naudojamos, kuriant netikrus itin tikroviškus darbo pasiūlymus, panaudojant fiktyvius įdarbinimo modelius, klastojant tapatybės dokumentus ar manipuliuojant žmonių asmenine informacija.

Pagrindiniai vidaus (Utenos rajono) veiksniai:

1. socialiniai veiksniai, nestabili materialinė asmens būklė, daugėja šeimų, patiriančių socialinę riziką skaičius, nepasiturinčių gyventojų skaičius, nestabili situacija darbo rinkoje - nedarbas. Finansinis nepajėgumas yra susijęs su negalėjimu apmokėti gydymo paslaugų, sveikatos draudimo nebuvimu, kai asmuo neturi galimybių apsidrausti nuo nelaimingų atsitikimų. Tai skatina imtis neteisėtos veiklos arba išvykti uždarbiauti į užsienio valstybes (emigruoti);
2. sunkiai įsitvirtinanti lyčių lygybė – į moterį vis dar neretai žiūrima kaip į seksualinių paslaugų teikėją. Veiksniai, lemiantys prekybą žmonėmis, yra traumuojanti patirtis praeityje, pvz. seksualinis išnaudojimas arba prostitucija. Taip pat lyties tapatybė arba priklausymas seksualinėms mažumoms;
3. šeimos, kaip socialinės vertybės, menkėjimas, pvz. šeimos struktūros kitimas (daugėja šeimų, kuriose yra tik vienas iš tėvų, dažniausia motina);
4. pinigų, kaip esminės vertybės, aukštinimas visuomenėje, skatinantis jaunas žmones ieškoti lengvo ir greito uždarbio;
5. socialinės atskirties mažinimas, pvz. svarbu, kad asmenims, turintiems proto ir psichinę negalią, savivaldybėje būtų suteikiamos paslaugos, kurios padėtų išspręsti iškilusias socialines problemas ir užtikrintų žmonių socialinę integraciją, socialinės atskirties mažinimą. Svarbu asmenims su negalia vykdyti prevenciją prekybos žmonėmis tema;
6. benamio statusas rodo, kad toks asmuo labiau pažeidžiamas ir gali nukentėti nuo prekybos žmonėmis ar įvairių apgavysčių ir sukčiavimų;
7. artimo šeimos nario sunki liga arba priklausomybė nuo narkotinių medžiagų.

Utenos rajono savivaldybės gyventojai, priklausantys rizikos grupėms, galintys nukentėti nuo prekybos žmonėmis

Rizikos grupė – darbininkai migrantai, neregistruoti migrantai. Tai prekyba žmonėmis išnaudojimui ir paslaugoms (priverstiniam darbui) išnaudojami darbininkai migrantai, neregistruoti migrantai, gyvenantys Utenos rajone, dirbantys pramonėje, statybose, transporto ir tarptautinių krovinių gabenimo įmonėse ir žemės ūkio sektoriuje.

Rizikos grupė – be tėvų globos likę vaikai ir nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai. Neteikę tėvų globos vaikai gali valkatauti, elgetauti, dažnu atveju nelanko mokyklos ar turi elgesio problemų mokykloje, bėga iš namų, piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, yra priklausomi nuo azartinių žaidimų, yra įsitraukę ar linkę įsitraukti į nusikalstamą veiką, yra patyrę ar gali patirti psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, smurtą šeimoje. Dėl šių

priežasčių jų galimybės ugdytis ir dalyvauti visuomenės gyvenime yra ribotos. Gali būti išnaudojami priverstiniam elgetavimui ir išnaudojimui kitoms nusikalstamoms veikoms vykdyti: vagystėms, psichotropinių medžiagų pardavimui ir kita.

Rizikos grupė – socialinę atskirtį patiriantys asmenys dėl alkoholio, psichotropinių medžiagų vartojimo, negalios, benamiai. Stokodami socialinių įgūdžių jie gali būti įtraukti į nusikalstamą veiką elgetaujant, organų donorystei, narkotinių medžiagų platinimui užsienyje ir kita.

Rizikos grupė – materialinių sunkumų turintys asmenys. Tai bedarbiai ir asmenys, turintys paskolų ir finansinių sunkumų dėl kredito, vienišos motinos, kurių finansinė padėtis yra sunki. Šie asmenys verbuojami žadant gerą atlygį, nenurodant tikslaus atlygio.

Svarbios rizikingos vietos, kur Utenos rajono savivaldybės gyventojai gali nukentėti nuo prekybos žmonėmis

1. Utena yra su išvystytu transporto ir logistikos sektoriumi, kuriuose vykdomos transporto logistikos ir pervežimų paslaugos. Vietinių ir tarptautinių krovinių pervežimui vairuotojais gali būti įdarbinti nelegaliai atvykstantys trečių šalių piliečiai;

2. Utena – miestas su išvystyta maisto ir apdirbama pramone, todėl tikėtina, kad pramonės įmonėse gali būti nelegaliai (neteisėtai) įdarbinami trečių šalių piliečiai, atvykstantys iš Kazachstano, Uzbekistano, Kirgizijos, Tadžikistano ir t. t.;

3. Utenos miesto turgavietėje, adresu J. Basanavičiaus g. 93C, Utena. Čia gali būti atgabenamos moterys užsienietės (pvz. Rumunijos pilietės ar romų tautybės) išmaldos prašymui;

4. Utenos viešosios vietos ir panašios vietos, kur galima nemokamai naudotis belaidžiu internetu Wi-fi ir kompiuteriu. Internetinėje erdvėje gali būti skelbiami įvairūs nelegalaus darbo pasiūlymai;

5. Bendrabučio tipo daugiabučiai ir kiti daugiabučiai, kuriuose gaunami gyventojų skundai ir pranešimai dėl įvairių pažeidimų (Maironio g. 15 ir Maironio g. 17, Utenoje, Aušros g. 73, Utenoje, J. Basanavičiaus g. 90, Utenoje, J. Basanavičiaus g. 94, Utenoje, Smėlio g. 15, Smėlio g. 17, Utenoje, Smėlio g. 19, Utenoje, Vaižganto g. 22, Utenoje).

V SKYRIUS PREKYBOS ŽMONĖMIS SITUACIJOS ANALIZĖS SAVIVALDYBĖJE IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Atlikus ataskaitą (analizę) dėl prekybos žmonėmis Utenos rajono savivaldybėje 2025 m. paaiškėjo, kad:

1. 2025 m. Utenos rajone pagrindine vyraujančia prekybos žmonėmis išnaudojimo forma išlieka išnaudojimas priverstiniam darbui ir paslaugoms. 2025 m. aštuoni asmenys (trečių šalių piliečiai – vyrai) ikiteisminiuose tyrimuose buvo pripažinti nukentėjusiais asmenimis nuo prekybos žmonėmis. Tai rodo, kad Lietuva, kaip šalis, o Utenos rajonas, kaip vietovė, tampa vis palankesnė prekybai žmonėmis. Utenos rajone yra palankios sąlygos trečių šalių piliečių (Kazachstano, Uzbekistano, Kirgizijos, Tadžikistano, Vietnamo ir kt.) verbavimui dėl išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms Utenos rajono įmonėse (nelegalus įdarbinimas);

2. Vykstant karui tarp Rusijos ir Ukrainos ir esant ekonominiams sunkumams Europoje, didėja migrantų ir karo pabėgėlių iš Ukrainos srautai Savivaldybėje.

Rekomendacijos:

1. Siekiant stiprinti užsienio kilmės Savivaldybės gyventojų integraciją, įveikti integracijos iššūkius ir spręsti su tuo susijusius klausimus, tikslinga Savivaldybės užsienio kilmės Lietuvos

gyventojų integracijos koordinatorių 2026 m. įtraukti į Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos sudėtį. Dėl užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos procesų koordinavimo Savivaldybėje 2025 m. pradėjo dirbti Savivaldybės užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos koordinatorius (-ė), kuris telkia socialinių paslaugų, švietimo, sveikatos priežiūros, užimtumo įstaigas, teisėsaugos institucijas, seniūnijas, bendruomenines organizacijas, nevyriausybinės organizacijas, darbdavius ir kitas institucijas, įstaigas bei organizacijas bendram darbui užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos srityje ir skatina tarpinstitucinį bendradarbiavimą siekiant įveikti užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos iššūkius ir sprendžia su tuo susijusius klausimus Savivaldybės teritorijoje. Siekiant stiprinti kovos su prekyba žmonėmis prevenciją būtina toliau bendradarbiauti su kitomis institucijomis (dalyvauti bendruose mokymuose, plečiant žinių ratą, dalintis susikaupusia patirtimi ir t. t.).

2. Stiprinti pagalbą nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis Savivaldybėje. Svarbus vaidmuo tenka Utenos rajone veikiančioms įstaigoms, nevyriausybiniams organizacijoms (NVO), teikiančioms pagalbą nukentėjusiems asmenims, bei Lietuvos Respublikos institucijoms, vykdančioms prevenciją ir informacines kampanijas. Kadangi teikiamų socialinių paslaugų prekybos žmonėmis aukoms nepakanka, reikia plėsti jų pobūdį, finansavimą ir bendradarbiauti su kitomis institucijomis bei organizacijomis, turinčiomis kompetencijos teikti pagalbą prekybos žmonėmis aukoms.

3. Didinti specialistų ir visuomenės informuotumą apie pagalbą nukentėjusiems ar galintiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Tam tikslinga nuolatos atnaujinti ir papildyti informaciją Savivaldybės tinklapyje www.utena.lt apie įstaigas, organizacijas, galinčias suteikti pagalbą nukentėjus nuo prekybos žmonėmis Savivaldybėje ir šalyje.

4. Tobulinti įvairių sričių specialistų kompetencijas prekybos žmonėmis prevencijos srityje: organizuoti kvalifikacijos kėlimo mokymus, seminarus, siekiant didinti jų gebėjimą atpažinti prekybos žmonėmis aukas ir tikslingai nukreipti pagalbą.

5. Atsižvelgiant į prekybos žmonėmis tendencijas, vyraujančias Utenos rajone, būtina toliau stiprinti prekybos žmonėmis prevenciją, ypatingą dėmesį skiriant 21–30 metų amžiaus asmenų grupei, karo pabėgėliams ir socialiai pažeidžiamiems asmenims.

6. Stiprinti bendradarbiavimą su institucijomis, teikiančiomis pagalbą nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims. Dalintis metodinėmis rekomendacijomis, gerą patirtimi įgyvendinant prevencines priemones ir veiksmus Savivaldybės teritorijoje.
